

gorça, tinc notes del mot tot al voltant de la Serra de Cadí: a la Vall de Lavansa, Tuixén, Gósol i Saldes, pertot pronunciat *plêta*; allà alterna pertot amb *jaça*, i en general les *pletetes* són a les parts més altes.

El cim més elevat de la Serra del Verd es diu *Pletes-Altes*, un altre indret d'aquesta serra es designa com la *Pleta de les Vaques*, perquè quan baixen de dalt «el primer dia no baixen a la jaça». En els vessants E. i NE. del Pedraforca hi ha tres o quatre *jaces* anomenades però en els alts, vora una de les grans conrises, la *Pleta de la Rua Gran*. Semblantment a Gósol, on les «*Pletes de Conangles*» ja consten a les afrontacions de 1544 (de les quals em deixaren veure còpia), 1964.

De Cerdanya em consta també *plêta* pertot: vall de Lles-Prullans, Guils-Meranges (1926, 1928), alta i baixa vall de Querol (*Plêta Rodona*, a Enveig). Va seguint molt espès en el Capcir; i també apareix en el Conflent, si bé a mesura que es va baixant Tet avall se sent a parlar cada cop menys de *pleta* i més de *jaça*; ço que no deu dependre tant de preferències lèxiques com del fet que hi ha més terres ermes, però encara fresques, on el bestiar pot fer nit en espais lliures, no closos. Però el mot em consta encara, no sols a Caudiers (forma amb anaptixi, *plêta*, que també vaig sentir un cop a Gósol), sinó fins a Conat (*la plêta d'Arletes*, 1960, ja no lluny de Prada). Sovint es dóna el cas que per a uns mateixos llocs els informants usen ara el genèric *pleta*, adés *jaça*, segurament referint-se a espais contigus, d'un caràcter i altre (o les parets s'han arruïnats i queda més aviat com a jaça): així als Angles i a Saldes. La vocal sona *é* en el Capcir, *ê* mitjana (del tipus rossellonès) des de Caudiers cap a llevant.

Des de les primeres serres pre-pirinenques cap al Sud, i des de l'Alt Ter cap a llevant, el mot ja se sent ben poc. Tanmateix no en manca algun testimoni escadusser, petrificat en la toponímia: el *DAG*. assenyala una partida dita *La Pleta* en el Baix Urgell, a Bellanes; *La plêta* és un veral en el terme de Poboleda (Alt Priorat), on hi ha una barraca, però no corral (1935). De l'Ebre enllà, s'ha acabat del tot.

En canvi sí que ha existit a les Balears, si bé allà la geografia i els hàbits pastorals han fet que ja no sigui cosa de muntanyes, sinó que es tracti de paratges de terra baixa aprofitats ocasionalment per al pastoreig. I, no essent-hi aquesta activitat tan essencial com en els Pirineus, no es descarta que coexisteixi amb alguna utilitat agrícola. A Mallorca ja el recollia el *DFgra.*, amb l'explicació «garriga, cast. *selva*»; i el *DAG*. precisa «a Mallorca, lloc de garriga, de vegades prop de les possessions o alqueries, per tancar-hi bestiar»: *plêta* en el vocabulari del bestiar de llana de Manacor (*BDLC* VII, 57). En l'*Allota Enganada* de Bart. Crespi llegim «Quant ja tenguís, joveneta, / discurs de coneixement, / pensa qu'és es teu jovent / una flò dins una *pleta*: / tens contraris a la dreta, / a l'esquerra y a tot vent / ---»: y acaba recomanant-li que aprengui de llegir bé per saber defensar-se; és a dir poden néixer plantes belles i útils dins una *pleta* però és difícil

(no impossible) de salvar-les del bestiar (amb el qual compara els homes seductors de la noia innocent) que hi deixen alloure, per un costat i altre.

Les notes toponímiques que en tinc es refereixen totes a la part central i plana de l'Illa: Sencelles, St. Joan de Sineu, Montuïri, amb noms que indiquen un caràcter permanent (*Sa plêta rodona* a St. Joan, *Sa Font de sa plêta* a Alcoraia, de Montuïri); el lloc més pròxim a Palma és un de Marratxí («a *sa plêta* de Son Sales hi havia bestiar»); i a Algaida notem que la situació a muntanya no està descartada: «*Sa Plêta* de sa Mata» és un puig entre el de Son Bord i el de Pola (1963-64). Pertot ho tinc anotat amb *á*, però amb *é* a Marratxí i a Sencelles.

A Menorca, consta millor que hi pot haver conreu; allí ja ho recollí el dicc. de FebrCard.: «*plêta*: cerco-do, enclos, clausus»; té, doncs, *á* i és closa, com confirma *AlcM*, «porció de terreny, tancat de paret, i que conté una part de sementer»; és el nom de la «feixa» a Menorca, diu el *CostManc.* (II, 98) que defineix la feixa com «peça de terra plana i conrada».

Fora del nostre domini lingüístic el mot es troba només en terres acostades. A Sardenya, però allí *pleta* és manlleu del català (MLWagner, *BDC* x, 141; *Ländliche Leben Sardiniens*, 36, n. 2), ço que no manca de valor com a testimoni indirecte de l'antiguitat i força del mot en la nostra llengua. Però sobretot s'estén com a mot autòcton i arrelat per l'altre vessant pirinenc al NO. del Pallars.

Enlloc no està tan arrelat ni es presenta tan vivaç com a la Vall d'Aran: *plêta* «majada», 'clos al descobert', a tots els pobles, des de Bagergue i Tredòs fins a Gausac i Montcorbau (Coromines, *Vocab. Aran.*, 96), i veg. la foto citada de les pletes de Canejan. Cap a Ponent segueix per totes les valls afluentes de la de Luixon, fins a Cazaus de Larboust etc.; en fi a la Vall d'Aura, veg. Marsan (*Bouts d. M.* 1913, 186); Alf. Schmitt (*Termin. Pastorale*, 21, 31); Rohlfs (*Le Gc.*, § 327; 2, § 171). Schmitt diu, amb abast general, que és per al bestiar menut, però que a la vall de Larboust i a Bielsa hi poden tancar (*apletá*) vaques. Schmitt defineix «enclos fait avec des branches et quelques pierres»; Palay «parc portatif à branchages», i d'aquest es pot deduir que s'estenguí fins a les altes valls de Banheres o del Lavedà car ho localitza a «Montagne de Bigorre». De tota manera ja no és del Bearn ni de l'angle SO. dels H-Pyr.

Pel vessant aragonès també ultrapassem el nostre límit lingüístic. En la vall quasi catalana de Benasc el tenim pertot: «la Cabana del Quillon és una *plêta* dins Vallhivierna» (Benasc), la *plêta* del Foradet damunt Saünc (1965). Casacuberta recollí *pleta* «tancat per al bestiar» a Gistaín i a Bielsa (*BDC* XXIV); jo anoto la *plêta del tobál* en aquell poble, la *plêta des Pastós* a SJuan de Gistau, la *plêta 's Verdes* i la *pleta Mallaneto* a Bielsa, on defineixen un «cuvilar» com l'indret per *apletar las guéllas*; en fi en les soledats del Mont Perdut (potser ja pel vessant d'Ordessa) hi ha la *Pleta de los Corderos* a 47° 40' × 2° 50' en el mapa Meillon de Gavarnia. Cap al Baix Aragó només arri-